

FOGORVOSI SZEMLE

Fogorvosi Szemle 78. 97–101. 1985.

Debreceni Orvostudományi Egyetem, Stomatológiai Klinika
(igazgató: Dr. Szentpétery József egyetemi tanár), Debrecen

A személyiség figyelembevétele a teljes fogpótlás esztétikájában

DR. ALBERTH MÁRTA, DR. MAUKS GYULA
ÉS FLÓRA NAGY LÁSZLÓ

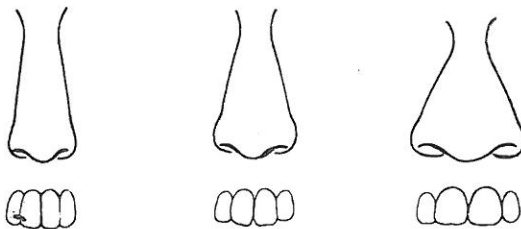
Az igényes fogorvosi ellátás egyik törekvése, hogy a funkció visszaadásán túl a fogsor ne csak általában legyen esztétikus, hanem a beteg személyiségére jellemző vonásokat is állítsa helyre. Számos szerző vizsgálatai és saját tapasztalatunk azt mutatják, hogy ezeket az igényeket egyelőre a mindennapi fogorvosi ellátásban csak részben tudjuk biztosítani [10, 12, 13]. Az okot abban látjuk, hogy a betegek számának növekedésével a „nagyüzemi termelés” következtében az egyedi darabok elkészítéséhez kevesebb idő áll rendelkezésre. Legtöbb esetben a rendelő és a laboratórium sincs egy helyen, így a fogorvos és a fogtechnikus közti közvetlen információcsere körülményes. Az elkészült fogsornak viszont egyedi darabnak kell lennie [12]. A fogak felállítása összhangban áll az egész stomatognath rendszerrel. Célunk a dentofacialis harmónia megteremtése [12]. Elsősorban a felső frontfogak azok, amelyek a karaktert meghatározzák, és fontos szerepet játszanak az emberek közti kapcsolatfelvételben [12]. A négy metszőfog formájának és nagyságának meghatározása után azok felállítása következik. A művészetben a régi alkotások megrongálódott, széteső részeit restaurálásnál az adott kor irányzatának megfelelő elemekkel pótolják úgy, hogy a művek belső és külső egysége megmaradjon. Ennek az egységnek a visszaállítása, megtartása, illetve megőrzése lehetséges lenne a fogászatban is, a teljes alsó-felső fogsorra szoruló rehabilitációjakor. Ez azt jelenti, hogy kölcsönhatásnak kell lennie a metszőfogak elhelyezkedése és az arc adottságai között. Az arc elegendő támpontot ad még akkor is, ha hiányoznak a korábbi fényképek, modellek, vagy régebbi fogsor [2, 9, 12].

Fruch [4], Gerber [5, 6, 7, 8], Kaán [9] és Voets [15] vizsgálatai kimutatták, hogy kapcsolat van az orrszárny és orrgyök, valamint a felső négy metszőfog méretei között. Minél nagyobb a szélességbeli különbség az orrszárny és orrgyök között, annál nagyobbak kell lennie a szélességbeli különbségnek a felső centrális és laterális metszőfog között (1. ábra). Hasonló összefüggés található az orrbázis lefutása és hossza, valamint a felső egyes és kettes lépcsőzetes elhelyezkedése között. Minél mélyebbre nyúlik az orrcsúcs, annál nagyobb

Érkezett: 1984. január 11.
Elfogadva: 1984. november 8.

a szintbeli különbség a középső és oldalsó metszőfogon (2. ábra). Kapcsolat található az életkor, a nem, a személyiség, valamint a fogak alakja, hossza, színe, elrendeződése között [2, 10, 14].

Klinikánkon több esetben alkalmaztuk a *Horn és Schlunke* által leírt [1, 2, 3, 10, 11] frontfogfelállítást, mely szerintünk esztétikailag kedvező hatású. Ha a természetes fogazatot fényképen vizsgáljuk, a környező lágyrészek a kép keretét adják. Fogatlan betegen a keret szerepe az ajkaknak jut. Az ajkak

1. ábra. Az orrszárny és a négy felső metszőfog között szélességbeli összefüggés látható

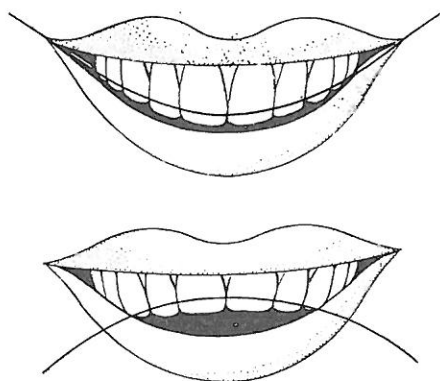
2. ábra. Mélyebb lefutású orrbázisnál a felső frontfogak íveltsége kifejezettebb

általában íves, lendületes lefutásúak, ezért természetellenesen hat, ha a metszőfogakat egyenes vonalban állítjuk fel (3a ábra). Az arc kifejezés élénkebb, ha az ajkak vonalát követjük, és a metszők élének lefutása domború. Ebben az esetben nemcsak az oldalsó metszőfogakat állítjuk magasabbra, ahogyan az a természetes fogazatban is található, hanem a szemfogat is. Ezzel a lépcsőzetes elrendezéssel a kontaktpontok mesialis irányból distal felé haladva, egyre feljebb, cervicalisabban helyezkednek el. Ugyanakkor az approximalis felszíneken háromszög alakú bevágásokat képezünk ki, melyeknek mélysége és szélessége a kontaktpontoknak megfelelően distalis irányba növekszik. A

3. ábra. a) Egyenes vonalban felállított felső metszőfogak; b) az alsó ajak íveltségét követő frontfog-felállítás

fogak éles kontúrral elválnak egymástól, metszőélüket a sötétebb szájüreg jobban kiemeli és a páciens fiatalosabbnak látszik [1], (3b ábra). Az arc szépnek tűnik, ha a haj, a szemöldök, az orrforma, a járomcsont, az állcsontok nemcsak nyugalmi helyzetben, hanem mozgás közben is harmonizálnak. Műfogsort viselőknél fontos, hogy nevetéskor az alsó ajak lefutásának vonalát kövesse a frontfogak metszőélének az íve. *Horn* szerint ezt pozitív mosolyvonallnak hívjuk. Ellentétben a negatív mosolyvonallal, amikor a felső fogsor vonala metszi az alsó ajak lefutását (4. ábra). Az így, tehát incizális lépcső nélkül felállított metszők negatív összbemomást keltenek az arcra a szemlélőben. A nevetés erőltetettnek tűnik [1]. A pozitív nevetőgörbe kritikus pontja mindig a szemfog. Leghosszabb a középső metsző, és legfentebb a caninus van. Esztétikai szempontból fontos szerepe van az úgynevezett vestibuláris és bukkális folyosónak is. Ezen egy olyan szabad háromszögletű rést értünk a premolárisok területének megfelelően, melynek csúcsa nevetéskor az ajakzugban helyezkedik el. Amennyiben ez nincs kialakítva, a száj túlsá-

4. ábra. Pozitív és negatív mosolyvonal

5. ábra. a) Fogatlan egyén profilképe; b) a páciens a szájba helyezett fogsorral. Láthatóak a lépcsőzetesen felállított frontfogak

a

b

6. ábra. a) Hagyományosan felállított fogsor; b) módosított frontfog-beállítás. Jól látható a metszők lépcsőzetes elhelyezkedése és az ún. bukkális folyosó

gosan teltnék látszik [1]. A bukkális folyosó kiképzésekor a szemfogat kissé befelé és distal felé elfordítjuk. Szemből így csak az elülső része látszik, így nem ver vissza sok fényt, kisebbnek tűnik. A felső premoláris fogakat a gerincre állítjuk [13]. Ezt az általunk is alkalmazott módszert jónak tartjuk. Klinikánkon 20 betegnek készítettünk úgy teljes alsó-felső lemezes pótlást, hogy a felsőből két példány készült: az egyikben a frontfogakat hagyományos módszer szerint, a másikban a fent leírtak alapján állítottuk fel. A felsorolt szempontokat hol teljes egészükben, hol csak részben vettük figyelembe (5a, 5b, 6a, 6b ábra); a végső döntés joga természetesen a betegé volt. Számos olyan tényező szerepel még (nem, életkor, személyiség), melyek ugyancsak figyelmet érdemelnek, de ezekről későbbi közleményben szeretnénk beszámolni. Ahhoz, hogy az eredmény esztétikailag megfelelő legyen, gondosabban tanulmányozni kell a beteg egyéniségét. Egy ember személyisége, jellemének összetevői nem ragadhatók meg csupán fényképek, gipszminták alapján; ehhez szükséges személyes kapcsolat is. A módszer előnyének látjuk, hogy segítségével az egyéni vonásokat utólagos korrekcióval, a kész fogsoron is érvényre juttathatjuk.

IRODALOM: 1. Horn, R.: Die Anordnung der Zähne im Rahmen der umgebenden Weichteile. Quintessenz 9, 47, 1980. — 2. Horn, R. und Stuck, J.: Hinweise zur individuellen Frontzahnaufstellung. Quintessenz Zahntechnik 10, 9, 1980. — 3. Horn, R.: Zur individuellen Gestaltung der Front in der Totalprothetik. Dtsch. zahnärztl. 37, 208, 1982. — 4. Frush, J. P.: and Fischer, R. D.: How dentogenics interprets the personality factor. J. Prosthet. Dent. 6, 411, 1956. — 5. Gerber, A.: Dominante ästhetische und klinische Probleme des Frontzahnersatzes. Zahnärztl. Rundschau 69, 360, 1960. — 6. Gerber, A.: Ästhetik. Okklusion und Artikulation der totalen Prothese. Öst. Z. Stomat. 61, 46, 1964. — 7. Gerber, A.: Proportionem und Stellung der Frontzähne im natürlichen und künstlichen Zahnbogen. Quintessenz 1, 33, 1965. — 8. Gerber, A.: Beiträge zur totalen Prothetik. Quintessenz, Berlin, 1973. S. 584—607. — 9. Kaán M., Ceglédi G., Raffay T. és Somogyi E.: Az orrszárvonal jelentősége a felső frontfogak szélességének meghatározásakor. Fogorv. Szle 67, 181, 1974. — 10.

Schlunke, E.: Die Ästhetik in der Prothetik. I. Quintessenz 4, 689, 1971. — 11. Schlunke, E.: Die Ästhetik in der Prothetik. II. Quintessenz 5, 861, 1981. — 12. Stössel, E.: Ästhetische Meisterschaft in der Rehabilitation zahnloser Menschen. Dent. Labor 6, 763, 1983. — 13. Vig, G. R.: The denture look. J. Prosthet. Dent. 11, 9, 1961. — 14. Vig, G. R., Brundo, G. C.: The kinetics of anterior tooth display. J. Prosthet. Dent. 39, 502, 1978. — 15. Voets, E.: Untersuchungen über die Formgestaltung oberer Frontzähne. Diss. Bonn, 1966.

Альберт М., Маукш Дь., Флора Надь Л.: *Принятие во внимание личности в эстетике полного протезирования зубов*

Albert M., Dr., Mauks Gy. Dr. and Flóra N. L.: *Personal character in full denture aesthetics.*

Dr. M. Albert, Dr. Gy. Mauks und L. Flóra Nagy: *Berücksichtigung der Persönlichkeit bei der Ästhetik der Totalprothese*

ÚJDONSÁG!

**Az OMKER Fogászati Szaküzletében
(Budapest V., Bajcsy-Zsilinszky út 24.)
kapható a**

MED—AURUM

**új összetételű fogászati arany!
Kitűnően alkalmazható a fogászat területén,
olcsóbb a hagyományos aragnál!**

Aranykönyvvel rendelkezőket készséggel kiszolgálunk!